

Analyzing Children's Cyber Pornography with Emphasis on the Law on Protection of Children and Adolescents Approved in 2019

Seyed Ali Reza Mirkamali¹

1. Department of law, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: The present study tries to explain and investigate the cyber pornography of children with emphasis on the Law on the Protection of Children and Adolescents approved in 2019.

Method: The type of research in this research will be theoretical and based on the analytical-descriptive method based on accepted legal principles. The data required for the current research were collected through the library method.

Results: In most countries and legal systems with a protective view, cyber pornography of children has been considered as a criminal behavior and is considered as one of the examples of computer crimes against children, which is usually accompanied by severe punishment. The special features of cyber space such as: ease of access, convenient, fast and low-cost distribution along with security and concealment of the nature of the criminal, have made this space a special environment for committing this crime. Before the adoption of the Law on the Protection of Children and Adolescents in 2019, pornography was not defined in Iranian law, but it was recognized as a crime against chastity and public morals, which the criminal lawmaker has regulations about in the computer crimes chapter of the punishment section of the Penal Code. Islam had established The Law on the Protection of Children and Adolescents approved in 2019 defines this concept; According to Clause D of Article 1 of this law, pornography is: the preparation and production of any work whose content expresses the sexual attraction of a child or teenager, such as nudity, intercourse, sexual acts or sexual organs.

Conclusion: With all the progress of the law on the protection of children and adolescents approved in 2019, this law is not comprehensive regarding the punishment of the perpetrators of crimes against children, especially new crimes such as child cyber pornography, and sometimes there is a need to refer to other laws in this regard. Among them, the law on computer crimes and the law on how to punish people who engage in unauthorized activities in audiovisual matters can be seen.

Keywords: Child Pornography; Children and Adolescents; Cyber; Virtual Space

Corresponding Author: Seyed Ali Reza Mirkamali; **Email:** a-mirkamali@sbu.ac.ir

Received: October 25, 2022; **Accepted:** December 06, 2022

Please cite this article as:

Mirkamali SAR. Analyzing Children's Cyber Pornography with Emphasis on the Law on Protection of Children and Adolescents Approved in 2019. *Child Rights Journal*. 2022; 4(16): 67-80.

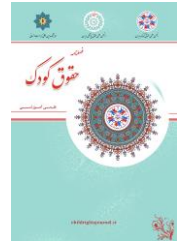

انجمن علمی حقوق کودکان ایران | انجمن علمی حقوق پزشکی ایران | اندیشه بین‌المللی کرامت انسانی

فصلنامه حقوق کودک

دوره چهارم، شماره شانزدهم، زمستان 1401، صفحات 80-67

Journal Homepage: <http://childrightsjournal.ir>

واکاوی هزینه‌نگاری سایبری کودکان با تأکید بر قانون حمایت از اطفال و نوجوانان

مصوب سال 1399

سیدعلیرضا میرکمالی¹

1. گروه حقوق، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: پژوهش حاضر سعی در تبیین و بررسی هزینه‌نگاری سایبری کودکان با تأکید بر قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال 1399 دارد.

روش: نوع تحقیق در این پژوهش، نظری و بر اساس روش تحلیلی - توصیفی و مبتنی بر مبانی مورد قبول حقوقی انجام خواهد گرفت. داده‌های مورد نیاز جهت انجام پژوهش حاضر، از طریق روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری گردیده‌اند.

یافته‌ها: در اغلب کشورها و نظام‌های حقوق با نگاه حمایتی، هزینه‌نگاری سایبری کودکان، به عنوان رفتاری مجرمانه تلقی شده است و از مصادیق جرائم رایانه‌ای علیه کودکان به حساب می‌آید که معمولاً نیز با تشدید مجازات همراه است. ویژگی‌های خاص فضای سایبری، از قبیل سهولت دسترسی، توزیع راحت، سریع و کم‌هزینه به همراه امنیت و پنهان‌ماندن ماهیت مجرم، این فضا را به محیطی ویژه برای ارتکاب این جرم تبدیل کرده است. تا قبل از تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در سال 1399، هزینه‌نگاری در قانون ایران تعریف نشده بود، اما به عنوانی جرمی علیه عفت و اخلاق عمومی شناخته می‌شد که قانونگذار کیفری مقرراتی درباره آن در فصل جرائم رایانه‌ای بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی وضع کرده بود. قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال 1399 به تعریف این مفهوم پرداخته است؛ مطابق بند «د» ماده 1 این قانون هزینه‌نگاری عبارت است از: تهیه و تولید هر اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان، مانند برهنگی، آمیزش، عمل جنسی یا اندام جنسی باشد.

نتیجه‌گیری: با تمامی پیشرفت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال 1399، این قانون در خصوص مجازات مرتکبین جرائم علیه اطفال و به ویژه جرائم نوینی، چون هزینه‌نگاری سایبری کودکان، جامع نبوده و بعضاً در این خصوص نیاز به رجوع به قوانین دیگر، از جمله قانون جرائم رایانه‌ای و قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند مشاهده می‌شود.

واژگان کلیدی: هزینه‌نگاری کودکان؛ اطفال و نوجوانان؛ سایبر؛ فضای مجازی

نویسنده مسئول: سیدعلیرضا میرکمالی؛ پست الکترونیک: a-mirkamali@sbu.ac.ir

تاریخ دریافت: 1401/08/03؛ تاریخ پذیرش: 1401/09/15

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Mirkamali SAR. Analyzing Children's Cyber Pornography with Emphasis on the Law on Protection of Children and Adolescents Approved in 2019. Child Rights Journal. 2022; 4(16): 67-80.

مقدمه

امروزه حجم بهره‌برداری از فضا و شبکه‌های مجازی چنان توسعه یافته است که نسل کنونی را نسل اینترنت یا نسل شبکه نام نهادند (1). هم‌اکنون هسته طرح‌های تکنولوژی اطلاعات خود بخشی از سیستم آموزش و پرورش رسمی در بسیاری از کشورها است (2). این موضوع در وضعیت شیوع ویروس کووید-19 و به تبع آن رونق آموزش‌های مجازی تبلور بیشتری یافت و با جرائم متعدد و متنوعی علیه اطفال و نوجوانان همراه شد.

با توجه به طبیعت فرامرزی جرائم سایبری، شناسایی، تعقیب مجرم و واکنش‌های مناسب علیه آن و شناخت قربانیان و حمایت از آن‌ها به مراتب دشوارتر از جرائم عادی است (3). آموزش‌های مجازی و استفاده روزانه و متداول از آن تبعاتی به دنبال داشته و از جمله اینکه اغلب با آگاهی ناکافی و کنجکاو و عدم نظارت کافی وارد دیگر فضاهای مجازی شده و تحت تأثیر عوامل مختلف موضوع اعمال بزه‌های مختلف، از جمله جرائم جنسی، هرزه‌نگاری، آزار و اذیت اینترنتی، تهدید، ترغیب به ارتکاب جرائم علیه خود و اجتماع و ترغیب به خودکشی و صدها جرم دیگر واقع می‌شوند (4) که به لحاظ وضعیت جسمی، روانی، اجتماعی و موقعیت آسیب‌پذیر آن‌ها در ردیف بزه‌دیدگان بالقوه قرار می‌گیرند و مقابله با بزه‌دیدگی و تأمین رفاه و امنیت آن‌ها و خانواده ضرورتی انکارناپذیر بوده که طفل بزه‌دیده را به دیدگاه افتراقی در حقوق کیفری نیازمند نموده (5) و سیاستگذاران جنایی می‌بایست در راستای حمایت از حقوق کودکان و فراهم‌ساختن بسترهای مناسب تربیتی و پرورشی برای این دسته گام بردارند (6) و نسبت به بعضی از این جرائم مانند هرزه‌نگاری که خطر بیشتری برای قربانی جرم به همراه دارد و آسیب و صدمه بیشتری

به او وارد می‌کند، واکنش مناسب و تدبیر شایسته‌ای بیاندیشد.

هرزه‌نگاری از جمله جرائم مربوط به محتوا است که در تقسیم‌بندی حقوق جزا، در زمره جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی قرار می‌گیرد. دارای سابقه‌ای به قدمت بشریت بوده و نقاشی‌های موجود در غارهای کشف‌شده دوران باستان، نقاشی‌های کلاسیک یونانیان، روم و دیگر تمدن‌های باستان مؤید این موضوع می‌باشد. با توجه به روش تولید، شامل هرزه‌نگاری کلاسیک و مدرن است. روش کلاسیک آن، شامل تصویر و متن به صورت عکس، نقاشی و مجله و روش مدرن، شامل استفاده از سیستم‌های مخابراتی و رایانه‌ای یا به دیگر سخن سایبر می‌باشد. هرزه‌نگاری را می‌توان، مجموعه‌ای از رفتارهای مجرمانه شامل تولید، طراحی، ارائه، انتشار و مورد معامله قراردادن محتویات نوشتاری، شنیداری و یا دیداری اعم از تصویر و نوشته و صوت دانست که عفت و اخلاق عمومی را جریحه‌دار می‌سازد (7). موضوع هرزه‌نگاری سایبری از نقطه نظر حقوق کیفری ماهوی و به ویژه بررسی ابعاد حقوقی مانند ارکان تشکیل‌دهنده جرم مذکور و همینطور ابعاد کیفرشناسی آن، از اهمیت والایی برخوردار است. در این مقاله، مباحث مذکور در قالب سه قسمت ارائه می‌شود؛

1. مفاهیم پژوهش

1-1. هرزه‌نگاری: هرزه‌نگاری از ترکیب دو واژه هرزه یا پورن به معنای روسپی و واژه گرافو به معنای نگارش به وجود آمده و به معنی روسپی‌نگاری است. مشخص نیست برای نخستین بار در چه زمانی در یونان باستان از این کلمه استفاده شد، اما کلمه فرانسوی پورنوگرافی (Pornography) از سال‌های نخستین سده نوزدهم میلادی در زبان فرانسه استفاده شده و از این زبان به دیگر زبان‌ها منتقل شده است. هرزه‌نگاری به معنای

هرزه‌نگاری واقعی، شبیه‌سازی‌شده و مجازی بوده و تنها ناظر به محتویات بصری (دیداری) است (هرزه‌نگاری مجازی یا غیر واقعی نقاشی‌های جنسی و یا تهیه انیمیشن‌های رایانه‌ای است که در حقوق آمریکا نیز جرم‌انگاری شده است).

هرزه‌نگاری را می‌توان از جهت منشأ ایجاد به کلاسیک یا رایانه‌ای، از لحاظ نوع رفتار به مستقیم (سخت) (Hard-Core Pornography) یا غیر مستقیم (نرم) (Soft-Core Pornography) و از لحاظ زمان ارتکابی به آنلاین (زنده) و آفلاین (ضبط‌شده) تقسیم نمود. مستقیم یا سخت شامل هرزه‌نگاری از طفل در حال انجام اعمال جنسی و غیر مستقیم یا نرم هرزه‌نگاری با تکیه بر برهنگی و جنسیت و نمایش اندام‌های جنسی می‌باشد.

1-2. هرزه‌نگاری کودکان: هرزه‌نگاری کودکان یکی از اشکال آزار، خشونت و استثمار جنسی و مسأله‌ای بسیار نگران‌کننده در حقوق است. این جرم حق زندگی همراه با کرامت کودکان را نقض و دنیای سرشار از شادی و رو به تکامل کودکان را به نابودی می‌کشاند (11).

در اسناد بین‌المللی، از جمله ماده 11 مقررات سازمان ملل متحد، از واژه نوجوان به مفهوم تمام افراد زیر 18 سال استفاده شده و همچنین در کنوانسیون شورای اروپایی در زمینه اقدام علیه قاچاق انسان در سال 2005، افراد زیر 18 سال کودک معرفی شدند (12). کنوانسیون حقوق کودک درباره هرزه‌نگاری کودک مصوب سال 1379 مجمع عمومی سازمان ملل متحد که اتفاقاً ایران نیز به آن ملحق شده، هرزه‌نگاری را چنین تعریف می‌کند: «از نظر این پروتکل هرزه‌نگاری کودک به هرگونه نمایش کودک درگیر در فعالیت‌های هرزه‌نگاری واقعی یا مشابه‌سازی‌شده آشکار جنسی با هر وسیله یا هرگونه نمایش اندام جنسی کودک برای اهداف عمدتاً جنسی اطلاق می‌شود» (13). مطابق این تعریف قانونی، قیودی

توصیف فعالیت روسپی‌ها است. از لحاظ عرف عمومی، هرزه‌نگاری به معنای مطالبی است که از لحاظ جنسی آشکار هستند و بیشتر به قصد تحریک جنسی ارائه می‌شوند. هرزه‌نگاری‌های اینترنتی به عنوان یک معضل مهم و مسأله بحث‌برانگیز مطرح هستند. متفکران و متخصصان علوم رفتاری با تحقیقات گسترده در این زمینه به دنبال تأثیرات روحی - روانی و اجتماعی این پدیده بوده و خواستار وضع محدودیت‌های قانونی بیشتر در ارائه مطالب مستهجن هستند. هرزه‌نگاری عامل ایجاد بیماری‌های جنسی و روانی زیادی همچون آزار کودکان و تجاوز به عنف است (8).

معنای هرزه‌نگاری در فرهنگستان عبارت است از پرداختن به مسائل جنسی و هرزه، به عنوان واژه و درون‌مایه اصلی آثار آن بیان شده است. در فرهنگ لغت آکسفورد پورنوگرافی «مجلات، دی‌وی‌دی‌ها، وبسایت‌ها و... که افراد برهنه و اعمال جنسی را توصیف یا نشان می‌دهند تا افراد را از نظر جنسی هیجان‌زده کنند، به ویژه به گونه‌ای که بسیاری از افراد دیگر آن را توهین‌آمیز می‌دانند» تعریف شده است. هرزه‌نگاری به معنای مطالبی است که از لحاظ جنسی آشکار هستند و به قصد تحریک جنسی بدون هیچ ارزش علمی، هنری و ادبی ارائه می‌شوند (9). در هرزه‌نگاری، با ارائه تصاویر محرک جنسی، تماشاگر را تشویق به اعمال خشونت جنسی نموده و علاوه بر فساد کشیدن آنان، تسلط و تحقیر آنان را نیز به دنبال دارد (10).

این کلمه در قوانین آمریکا در ماده (8) 2256 قانون محافظت (2003 م.) «هرگونه نمایش بصری از رفتار آشکار جنسی است، از جمله هر عکس، فیلم، ویدئو، تصویر یا فیلم و عکس رایانه‌ای، اعم از اینکه با وسایل الکترونیکی، مکانیکی یا سایر ابزارها ساخته یا تولید شود.» در حقوق آمریکا هرزه‌نگاری کودکان شامل

پژوهش حاضر، از طریق روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری گردیده‌اند. در این راستا بعد از ارائه تبیین و توضیح در خصوص مفاهیم کلیدی پژوهش حاضر، موضوع هرزه‌نگاری سایبری از نقطه نظر حقوق کیفری ماهوی و به ویژه بررسی ابعاد حقوقی مانند ارکان تشکیل‌دهنده جرم مذکور و همینطور مسأله کیفرشناسی آن، مورد بررسی قرار خواهد گرفت، فلذا در این پژوهش، مباحث مذکور در قالب سه قسمت ارائه می‌شود و در نهایت، به ارائه تحلیل و استنباط پژوهش خواهیم پرداخت.

یافته‌ها

1. نقش فضای مجازی در هرزه‌نگاری کودکان: برخی از جرائم کلاسیک با ظهور اینترنت و فضای سایبری از محیط فیزیکی به محیط مجازی انتقال یافت. فضای سایبر به عنوان مکانیسمی برای ایجاد، اجرا، تجارت و توزیع پورنوگرافی کودک عمل کرده و حتی به عنوان وسیله‌ای زمینه‌های ایجاد و ارتباط و جذب بزه‌دیدگان را برای بزه‌کاران فراهم نموده است. امکان دسترسی آسان، محیط امن برای بزه‌کاران، مخفی‌ماندن هویت مجرمان، توزیع سریع و در محدوده جهانی اطلاعات با هزینه بسیار اندک، از جمله عوامل محبوب‌بودن این فضا برای بزه‌کاران در عرصه جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی است. لازمه تربیت فرزندان، شناخت و نظارت بر ارتباطات آنان است (14). این شناخت و نظارت در فضای واقعی برای خانواده‌ها به مراتب آسان‌تر از شناخت و نظارت در فضای سایبری است. فضای که به وسعت جهان و هر روز از پیچیدگی‌های بیشتری برخوردار می‌گردد. بزه‌کاران فضای سایبر از موقعیت و سادگی کودکان استفاده و از طریق شبکه‌های مجازی آن‌ها را به انحراف کشیده و در نهایت مورد سوءاستفاده جنسی به صورت پورنو گرافی قرار می‌دهند (15).

برای عنوان مجرمانه هرزه‌نگاری کودکان وجود دارد، از جمله اینکه هرزه‌نگاری بایستی نمایش آشکاری باشد و دیگر اینکه موضوع هرزه‌نگاری باید کودک باشد.

این کلمه برای اولین بار در قوانین ایران، در سال 1399 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان تعریف شد. به موجب بند «د» ماده 1 «هرزه‌نگاری: تهیه و تولید هر اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان مانند برهنگی، آمیزش، عمل جنسی یا اندام جنسی باشد.» این تعریف بسیار جامع بوده و هرگونه اثر تولیدی اعم از شنیداری، دیداری و کتبی، چه به صورت واقعی یا مجازی (ساختگی) را شامل می‌شود. بر اساس قوانین ایران کلمه کودک در هیچ کجای قوانین تعریف نشده و به جای آن از کلمات طفل و نوجوان استفاده شده است. در بند «الف» و «ب» ماده 1 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان به عنوان آخرین اراده قانونگذار، طفل و نوجوان تعریف گردید (طفل، هر فرد که به سن بلوغ شرعی نرسیده و نوجوان، هر فرد زیر 18 سال کامل شمسی که به سن بلوغ شرعی رسیده است).

کشورهای مختلف، در راستای مبارزه با این پدیده، قوانین مختلفی را سامان داده‌اند، به نحوی که با بررسی این قوانین و مقررات، رویکرد افتراقی دولت‌ها و مجامع بین‌المللی جهت ایجاد چتر حمایتی در خصوص هرزه‌نگاری کودکان در قوانین مختلف آنان قابل تحسین می‌باشد. در ایران نیز این رویکرد به خوبی در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال 1399 قابل مشاهده است.

روش

نوع تحقیق در این پژوهش، نظری و بر اساس روش تحلیلی - توصیفی و مبتنی بر مبانی مورد قبول حقوقی انجام خواهد گرفت. داده‌های مورد نیاز جهت انجام

مرتبط با منع هرزه‌نگاری کودکان است. با توجه به ملحق‌شدن ایران به کنوانسیون حقوق کودک به استناد ماده 9 قانون مدنی، مفاد کنوانسیون در حکم قانون می‌باشند. این پیمان‌نامه دارای 2 پروتکل الحاقی است. مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ 1386/5/9، الحاق دولت ایران به پروتکل مربوط به منع خرید و فروش، فحشا و هرزه‌نگاری کودکان را تصویب کرده است. بر این اساس ایران در سال 1386 به این پروتکل پیوسته است. در ادامه به بررسی جرم‌انگاری جرم هرزه‌نگاری سایبری کودکان و سپس به ارکان تشکیل‌دهنده این جرم پرداخته خواهد شد.

2. جرم‌انگاری هرزه‌نگاری سایبری کودکان

2-1. قوانین موضوعه داخلی: قوانین متعددی در گذر زمان در خصوص هرزه‌نگاری یا هرزه‌نگاری سایبری در حقوق کیفری ایران تصویب شده است. برخی رفتارهای مرتبط با هرزه‌نگاری، در صورت جمع سایر شرایط مربوط به مرتکب، بزه‌دیده، دریافت‌کننده آثار، موضوع جرم، وسیله ارتکاب و نیز در فرض وجود عنصر روانی لازم، جرم‌انگاری شده است؛ مشروط بر اینکه اعمال مذکور برای مقاصد علمی یا هر مصلحت عقلایی دیگری انجام نشده باشند. عمده مجازات‌هایی که برای این جرائم در نظر گرفته شده، عبارت‌اند از: شلاق، حبس، جزای نقدی و محرومیت از حقوق اجتماعی، اما در برخی موارد قانونگذار به قضات این اختیار را داده است که عمل مرتکب را از مصادیق افساد فی الارض تلقی کرده و حکم به اعدام صادر نمایند (17).

ماده 3 قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند (مصوب 1386 ش.)، در بند «الف» به عوامل اصلی تکثیر و توزیع عمده آثار سمعی و بصری مستهجن به طور کلی اشاره نموده و چنانچه مصداق مفسد فی الارض نباشد، مجازات‌هایی را

هرزه‌نگاری مدرن یا همان هرزه‌نگاری در فضای سایبری از سه جنبه تهدید بزرگی برای کودکان به شمار می‌رود:

- 1- دسترسی کودکان بر آن به راحتی امکان‌پذیر است و محدودکردن و نظارت بر آن بسیار سخت می‌باشد؛
- 2- تولیدکنندگان هرزه‌نگاری به عنوان هدفی آسان برای فروش محصولات خود به آنان نگاه و هدف‌گذاری می‌کنند؛
- 3- اقدام به جذب کودکان و نوجوانان برای هرزه‌نگاری و اعمال وقیحانه در این فضا به راحتی برای هرزه‌نگاران و دیگر مجرمان در عرصه آزارجنسی کودکان امکان‌پذیر خواهد بود (16).

مجرمان می‌توانند به راحتی با کودکان ارتباط برقرار کرده و به مکالمه و صحبت با آنان بپردازند، بدون آنکه حتی شناسایی شوند. عدم علم و آگاهی کودکان در کنار نظارت ناقص والدین در این فضا و ناشناس‌بودن بزه‌کار، موجب درصد بالایی از بزه‌دیده‌شدن کودکان می‌شود. ناشناس بودن بزه‌کار و سن پایین کودکان، امکان کشف جرم و تعقب را به مراتب کمتر و البته صدمات جسمانی و روانی شدیدتری برای کودکان خواهد داشت. رشد و گسترش هرزه‌نگاری به ویژه هرزه‌نگاری کودکان در کنار رشد تکنولوژی سایبری و ارتباطات گسترده و جلوگیری از پیامدهای منفی آن بر خانواده و جامعه باعث جرم‌انگاری و توجه ویژه کشورها در وضع قوانین در این خصوص شد. کشور ایران نیز علاوه بر قوانین مرتبط با جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی موجود در قانون تعزیرات و قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند، ابتدا در قانون جرائم رایانه‌ای مصوب 1388 و سپس به طور ویژه در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان به این مورد پرداخته است.

در سطح بین‌الملل کنوانسیون حقوق کودک، کنوانسیون جرائم سایبری و کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک 1999، از جمله اسناد

ماده 640 قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات نیز به نوعی به جرم‌انگاری هرزه‌نگاری پرداخته و استفاده از لفظ، به طور کلی هر چیز که عفت و اخلاف‌عمومی را جریحه‌دار نماید، در بند 1، شامل هرزه‌نگاری سایبری و کودکان نیز می‌گردد. در ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای مصوب 1388 قانونگذار هرزه‌نگاری سایبری را از روش سنتی آن مجزا و به طور خاص مورد جرم‌نگاری قرار داد و به موجب آن: «هر کس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده محتویات مستهجن را منتشر، توزیع یا معامله کند یا به قصد تجارت یا افساد تولید یا ذخیره یا نگهداری کند، به حبس از نود و یک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (5/000/000) ریال تا چهار میلیون (40/000/000) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

تبصره 1: ارتکاب اعمال فوق در خصوص محتویات مبتذل موجب محکومیت به حداقل یکی از مجازات‌های فوق می‌شود. محتویات و آثار مبتذل به آثاری اطلاق می‌گردد که دارای صحنه و صور قبیحه باشد.

تبصره 2: هرگاه محتویات مستهجن به کمتر از ده نفر ارسال شود، مرتکب به یک میلیون (1/000/000) ریال تا پنج میلیون (5/000/000) ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

تبصره 3: چنانچه مرتکب اعمال مذکور در این ماده را حرفه خود قرار داده باشد یا به طور سازمان یافته مرتکب شود، چنانچه مفسد فی الارض شناخته نشود، به حداکثر هر دو مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.

تبصره 4: محتویات مستهجن به تصویر، صوت یا متن واقعی یا غیر واقعی یا متنی اطلاق می‌شود که بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد یا اندام تناسلی یا آمیزش یا عمل جنسی انسان است.»

بسته به مرتبه ارتكابی از یک تا 10 سال به همراه جزای نقدی و محرومیت اجتماعی لحاظ نموده است (عوامل اصلی تولید آثار سمعی و بصری عبارت‌اند از: تهیه‌کننده، سرمایه‌گذار، کارگردان، فیلمبردار، بازیگران نقش‌های اصلی (تبصره 1 بند «الف» ماده 3 قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند). مطابق با تبصره 5 ماده 3 «آثار سمعی و بصری «مستهجن» به آثاری گفته می‌شود که محتوای آن‌ها نمایش برهنگی زن و مرد و یا اندام تناسلی و یا نمایش آمیزش جنسی باشد.» سایر عوامل دیگر تولید، تکثیر و توزیع موضوع بند «الف» ماده 3 چنانچه از مصادیق افساد فی الارض نباشند، به مجازات شلاق تعزیری، جزای نقدی و محرومیت اجتماعی محکوم خواهند شد. در بند «ب» ماده ذکرشده، مجازات تهیه و توزیع و تکثیرکنندگان نوارها و دیسک‌ها و لوح‌های فشرده‌شده و نمایش‌های مبتذل بیان شده و در صورتی که از مصادیق افساد فی الارض نباشد، بسته به مرتبه ارتکاب جرم از 1 تا 10 سال حبس، جزای نقدی و ضبط کلیه تجهیزات مربوطه به عنوان تعزیر محکوم می‌شوند. همچنین مطابق تبصره 1 بند «ب» ماده 3 این قانون، آثار سمعی و بصری «مبتذل» به آثاری اطلاق می‌گردد که دارای صحنه‌ها و صور قبیحه بوده و مضمون مخالف شریعت و اخلاق اسلامی را تبلیغ و نتیجه‌گیری کند. در تبصره 3 بند «ب» این ماده استفاده از صغار برای نگهداری، نمایش، عرضه و تکثیر موضوع این ماده را از موجبات تشدید مجازات دانسته و به حداکثر مجازات‌های مقرر قانونی محکوم خواهند شد. ماده‌های 5 و 8 این قانون نیز به نوعی به هرزه‌نگاری اشاره دارند، اما همچنان در خصوص هرزه‌نگاری کودکان این قانون سکوت کرده است.

زمینه آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های 1 و 2 ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کارکودک و توصیه‌نامه مکمل آن در سال 1383 به تصویب هیأت وزیران رسید، البته در این آیین‌نامه اشاره‌ای به هرزه‌نگاری نشد.

3. ارکان تشکیل‌دهنده جرم هرزه‌نگاری سایبری کودکان: برای تحقق جرم، غالب حقوقدانان سه رکن قانونی، رکن مادی و رکن روانی را شرط می‌دانند و معتقدند که در صورت عدم اجتماع این عناصر سه‌گانه، هیچ جرمی تحقق نمی‌یابد (18)، البته به نظر می‌رسد علاوه بر این ارکان، باید شرایط مسئولیت کیفری مرتکب جرم و موانع این مسئولیت را نیز بررسی کرد. در مباحث بعدی این ارکان بررسی می‌شود که در ادامه صرفاً به بررسی رکن قانونی، مادی، معنوی و مجازات بزه مذکور پرداخته می‌شود.

3-1. رکن قانونی: در نظام‌های حقوقی مختلف، نوع نگرش و برخورد نسبت به هرزه‌نگاری متفاوت است. در یک تقسیم‌بندی کلی، واکنش در برابر هرزه‌نگاری در نظام‌های مختلف بر دو نوع است:

- 1- کشورهایی که هرزه‌نگاری را ممنوع شناخته‌اند؛
- 2- کشورهایی که هرزه‌نگاری را به رسمیت شناخته و قانونی می‌دانند. نکته قابل توجه در مورد کشورهایی که هرزه‌نگاری را قانونی می‌دانند، این است که تمامی کشورها علیرغم قانونی دانستن هرزه‌نگاری با اعمال محدودیت‌هایی، سعی در کنترل هرزه‌نگاری و جلوگیری از اثرات منفی آن دارند. این محدودیت‌ها ممکن است محدودیت سنی برای دستیابی یا شرکت در هرزه‌نگاری باشد یا محدودیت موضوعی مثل ممنوعیت مضامینی، مثل ارتباط با حیوانات، تصاویر همراه با اعمال زور و خشونت و یا محدودیت عرضه محصولات (13).

علیرغم استفاده از لفظ هرزه‌نگاری در مقالات متعدد، اما قانونگذار تا قبل از سال 1399، به بیان الفاظی همچون مستهجن و مبتذل مطابق تعاریف مارالذکر پرداخته است. در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب سال 1399، برای اولین بار این کلمه تعریف و هرزه‌نگاری کودکان به طور خاص مورد جرم‌انگاری قرار گرفت. هرزه‌نگاری در بند «د» ماده 1 تعریف و در بند 5 ماده 10 و ماده 11 به جرم هرزه‌نگاری اشاره شد که در ادامه به طور مفصل در خصوص آن صحبت خواهیم نمود.

2-2. کنوانسیون‌های الحاقی ایران: ایران به کنوانسیون‌های متعددی در این زمینه ملحق شده است و با استناد به ماده 9 قانون مدنی، پس از تصویب در مجلس شورای اسلامی مفاد این کنوانسیون‌ها در حکم قانون هستند. کنوانسیون حقوق کودک مصوب 1372 مجلس شورای اسلامی با حق شرط آنکه «مفاد آن در هر مورد و هر زمان در تعارض با قوانین داخلی و موازین اسلامی باشد و یا قرار گیرد از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران لازم‌الرعايه نباشد»، در ماده 34 خود به طور کلی و نه در فضای مجازی، هرزه‌نگاری در خصوص کودکان را مد نظر قرار داده است. در بند «ج» این ماده به استفاده استثماری از کودکان در اعمال و مطالب پرونوگرافیکی اشاره کرده است و دولت‌ها را موظف به جلوگیری از آن نموده است.

در کنوانسیون سازمان بین‌المللی کار (ILO) مصوب 1380 مجلس شورای اسلامی با اجازه الحاق ایران به آن، در بند «ب» ماده 3 «استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه» به عنوان بدترین اشکال کار توصیف کرده است. برای حذف بدترین اشکال کار قیدشده در کنوانسیون هر یک از کشورهای عضو باید برنامه‌های اجرایی به عنوان یک الویت طراحی و اجرا کنند. در این

3-2-1. رفتار مجرمانه: برای تحقق هر جرمی، فعل یا ترک فعل مرتکب باید در شرایط خاصی رخ داده باشد (19). در جرائم مرتبط به هرزه‌نگاری سایبری رفتار به صورت فعل و شامل طیف وسیعی از رفتارها نظیر تولید، توزیع می‌باشد.

3-2-1-1. تولید: در ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای، تولید محتویات مبتذل و مستهجن به قصد تجارت یا افساد جرم‌انگاری شده است. با وجود عدم اشاره به عنوان هرزه‌نگاری، اما با توجه به تعاریف مبتذل، مستهجن و هرزه‌نگاری (مبتذل عبارت است از هرگونه محتوا یا تصویری که دارای صحنه یا صور قبیحه باشد. مستهجن نیز هرگونه محتوا اعم از صوتی یا تصویری که به صورت واقعی یا غیر واقعی بیانگر برهنگی کامل زن یا مرد، آمیزش، عمل جنسی یا اندام جنسی انسان است. هرزه‌نگاری نیز به معنی تهیه و تولید هر اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان، مانند برهنگی، آمیزش، عمل جنسی یا اندام جنسی باشد) در قوانین جرائم رایانه‌ای و حمایت از اطفال و نوجوانان، این عنوان از محتوای ماده قابل فهم می‌باشد. با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال 1399، به طور اختصاصی تولید هرزه‌نگاری با استفاده از اطفال و نوجوانان در بند 7 ماده 10 جرم‌انگاری و مجازات آن را میانگین حداقل و حداکثر تا حداکثر مجازات مقرر در قانون مربوط، بیان داشت. قانون مربوطه در جرائم سایبری، ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای خواهد بود. تولید در فضای سایبر و استفاده از ابزارهای این فضا، اگرچه نسبت به تولید محتوای هرزه‌نگاری سنتی متفاوت است، اما قابل تصور بوده و می‌توان به پخش زنده هرزه‌نگاری از طریق وب‌کم یا ابزارهای ارتباطی دیگر اشاره نمود. در هیچ کدام از مواد گفته‌شده مباشر جرم تولید تعریف نشده است. به همین دلیل با مراجعه به قوانین مشابه از

در قوانین کشور ما، تا قبل از سال 1388 و تصویب قانون جرائم رایانه‌ای، مقرراتی، از جمله مواد 639 و 640 بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی و قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند، درباره جرائم حوزه هرزه‌نگاری مورد استفاده و استناد قرار می‌گرفت. با تصویب قانون جرائم رایانه‌ای و الحاق آن به بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی، هرزه‌نگاری در فصل جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی (مواد 742 و 743)، مورد جرم‌انگاری خاص قرار گرفت، هرچند قانونگذار کیفری در این مواد از کلمه هرزه‌نگاری استفاده نکرده است، اما محتوای آن‌ها در ارتباط با هرزه‌نگاری است، البته قانونگذار در این مقررات تفکیکی بین هرزه‌نگاری کودکان و بزرگسالان قائل نشده است. تا اینکه در سال 1399 با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان علاوه بر تعریف هرزه‌نگاری کودکان، در ماده 10 و 11 به نوعی به این جرم در خصوص کودکان پرداخته است.

3-2-2. رکن مادی: یکی از اجزای رکن مادی جرم، عبارت است از رفتار بیرونی شخص مرتکب جرم که قصد مجرمانه او را آشکار می‌سازد. این رفتار را که قانونگذار معین و توصیف می‌کند، دارای اجزائی است که بدون تحقق کامل آن‌ها، رکن مادی شکل نمی‌گیرد و در نتیجه جرم محقق نمی‌شود. اولین جزء عبارت است از رفتار فیزیکی که ممکن است فعل، ترک فعل و یا فعل ناشی از ترک فعل باشد؛ دومین جزء از رکن مادی، شرایط، اوضاع و احوال است که به تناسب هر جرم فرق می‌کند. این شرایط ممکن است مربوط به مجرم، بزه‌دیده، زمان و مکان ارتکاب جرم و یا هر چیز دیگری باشد؛ در نهایت سومین جزئی که برای تکمیل رکن مادی لازم است، وقوع نتیجه مشخص از سوی مقنن است.

برای انتشار هرزه‌نگاری کودکان از طریق سایبر این قانون لحاظ می‌گردد.

3-2-1-3. عرضه و توزیع: عرضه به معنای ارائه و نمایش مستقیم به افراد بدون واسطه می‌باشد. مطابق بند 8 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مجازات درجه 6 به همراه خواهد داشت. مفهوم توزیع در مواردی بسیار نزدیک به انتشار است، اما توزیع در مواردی است که عمل نشر، یک عملیات هدفمند، محدود و مستمر نسبت به افرادی است که توزیع‌کننده آن‌ها را می‌شناسد. اگر مفهوم عرضه و توزیع را متفاوت بدانیم، توزیع هرزه‌نگاری کودکان در قانون گفته شده جرم‌انگاری نشده و به این جهت به ماده 14 قانون جرائم سایبری مراجعه می‌کنیم. توزیع ذکر شده در بند 7 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، سوءاستفاده از کودکان در امر توزیع هرزه‌نگاری است و با توزیع هرزه‌نگاری سایبری کودکان متفاوت است. این سوءاستفاده در توزیع مجازات سنگین‌تری نسبت به توزیع ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای دربر دارد.

3-2-1-4. واردات و صادرات و معامله: بند 8 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، واردات، صادرات و معامله محتوای مستهجن و مبتذل که در آن از اطفال و نوجوانان بهره‌کشی شده باشد، شامل هرزه‌نگاری کودکان، جرم دانسته و برابر قانون، مجازات‌های درجه 6 لحاظ خواهد شد. در فضای سایبر واردات و صادرات هرزه‌نگاری سایبری، به معنای هرگونه خرید و فروش این محتوا خارج از مرزها می‌باشد. معامله اعم از بیع، اجاره و مانند این‌هاست و به نوعی مفهوم صادرات و واردات را هم دربر می‌گیرد. با توجه به مجازات برابر، تکرار این دو در این بند ضرورتی نداشت.

3-2-1-5. بارگذاری محتوا، ذخیره و نگهداری: بارگذاری (Upload) محتوا به معنای فرستادن داده‌های الکترونیکی از یک رایانه به یک رایانه سرور است. این

جمله تبصره 1 ماده 3 قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند، مباشر اصلی تولید، تهیه‌کننده، کارگردان، فیلم‌بردار، بازیگران اصلی معرفی می‌شوند. محتوای هرزه‌نگاری تولیدشده، با توجه به تعریف هرزه‌نگاری در بند «د» ماده 1 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، شامل هر محتوایی از قبیل، تصویر، صوت، متن که بیانگر جذابیت جنسی اطفال و نوجوانان باشد، واقعی یا غیر واقعی (ساختگی) است.

در ادامه بند 7 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، به تکثیر (بازتولید) اشاره شده و مجازات آن را همانند تولید به قوانین مربوطه ارجاع می‌دهد. در خصوص جرائم سایبری با مراجعه به قانون جرائم رایانه‌ای، در خصوص تکثیر سکوت و باید به قوانین دیگر مراجعه کنیم. در ماده 3 قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیر مجاز می‌نمایند، به تکثیر آثار سمعی و بصری غیر مجاز اشاره شده، اما در خصوص متن، در تکثیر یا باز تولید در فضای سایبری یا واقعی، سکوت کرده است. نهایتاً برای حل مشکل می‌توان به ماده 639 و 640 قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات مراجعه نمود.

3-2-1-2. انتشار: انتشار در لغت به معنای نشر، ترویج و پراکندن است. در ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای، به عنوان رفتاری در جهت ارتکاب جرم در نظر گرفته شده که با معنای لغوی آن ارتباط نزدیک و به معنای بارگذاری و نشر محتویات در فضای سایبری هست. در بند 8 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، انتشار محتویات مبتذل و مستهجن که در آن‌ها از اطفال و نوجوانان بهره‌گیری شده، جرم‌انگاری گردید و مجازات‌های درجه 6 قانون مجازات اسلامی در نظر گرفته می‌شود. با توجه به مؤخر و خاص بودن قانون حمایت از اطفال و نوجوانان

رفتاری داشته و خواست آگاهانه رفتار خود را دنبال کند، اگرچه این جرم مطلق می‌باشد، اما در دو رفتار، ذخیره و نگهداری هرزه‌نگاری سایبری کودکان، نیاز به قصد خاص تجارت یا افساد وجود دارد. علاوه بر آن باید از ماهیت محتویات و آثار هرزه‌نگاری سایبری کودکان و همچنین کودک بودن چه به صورت واقعی یا غیر واقعی مطلع باشد.

3-4. مجازات‌ها: برای این جرم بسته به نوع رفتار ارتكابی و قانون حاکم، مجازات‌های مختلفی لحاظ می‌شود. ذخیره و نگهداری مطابق ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای، حبس از 91 روز تا دو سال را به همراه دارد. در این خصوص به موجب تبصره 2 ماده یادشده، اگر این محتویات به کمتر از 10 نفر ارسال شده باشد، تنها جزای نقدی در انتظار فرد خواهد بود. تولید هرزه‌نگاری سایبری کودکان، مطابق بند 7 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مجازاتی برابر با میانگین حداقل و حداکثر تا حداکثر مجازات مقرر در قانون مربوطه را دارد که مطابق ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای محاسبه می‌گردد. برای رفتارهای، واردات، صادرات، تکثیر، انتشار، عرضه، معامله، بارگذاری محتوا هرزه‌نگاری سایبری کودکان، به موجب بند 8 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مجازات‌های درجه 6 اعمال می‌شود. در مواردی که در توزیع، تکثیر، نمایش، فروش و نگهداری هرزه‌نگاری‌ها از اطفال و نوجوانان سوءاستفاده شود، مجازات تشدید و میانگین حداقل و حداکثر تا حداکثر مجازات لحاظ می‌گردد.

در دسترس قراردادن یا ارائه محتوا یا اثر مستهجن یا مبتذل به طفل یا نوجوان، که می‌تواند شامل هرزه‌نگاری سایبری کودکان هم باشد، در بند 6 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان تنها یک یا چند مجازات درجه 8 به همراه خواهد داشت. عدم توجه قانونگذار به کودکان و

عمل بدون انجام نشر یا در اختیار قراردادن محتوا برای فرد دیگر قابل انجام می‌باشد. ذخیره (Save) به مفهوم ذخیره‌کردن محتویات هرزه‌نگاری کودکان در سیستم‌های رایانه‌ای است. نگهداری مفهوم مشابه به ذخیره‌کردن است که می‌توان بدون ذخیره‌کردن در سیستم رایانه‌ای و نگهداری در فضای سایبری، از جمله پست الکترونیک یا فضاهای ابری صورت گیرد. رفتار بارگذاری در بند 8 ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و ذخیره و نگهداری در قانون جرائم رایانه‌ای تعریف شده‌اند.

3-2-2. شرایط مقارن با جرم: موضوع این جرم در حقوق ایران، شامل تهیه و تولید هر اثری است که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان و شامل محتویات مستهجن یا مبتذل باشد. بنابراین هر محتوایی اعم بصری، صوتی، نوشتاری چه به صورت واقعی یا غیر واقعی را شامل می‌شود. مرتکب آن هر کسی می‌تواند باشد. بزه‌دیده با توجه به ماده 2 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان هر فرد زیر 18 سالی خواهد بود. هر وسیله‌ای که امکان ارتباط سایبری را ایجاد کند اعم از رایانه، تلفن همراه وسیله ارتکاب جرم قرار می‌گیرد. اصولاً زمان و مکان اهمیتی ندارد. با جمع ماده 14 قانون جرائم رایانه‌ای و ماده 10 قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، برای ارتکاب جرم هرزه‌نگاری سایبری کودکان، تنها در ذخیره و نگهداری نیاز به قصد تجارت یا افساد احساس می‌شود.

3-2-3. نتیجه: این جرم، از جمله جرائم مطلق بوده و تحقق آن مستلزم وقوع نتیجه‌ای خاص نیست. به محض ارتکاب رفتار، جرم محقق می‌شود. به همین دلیل صرف بارگذاری، حتی بدون دسترسی فردی به آن یا تولید بدون نشر آن، جرم‌انگاری شده است.

3-3. رکن روانی: مرتکب باید عمل ارتكابی شامل هر یک از رفتارهای گفته‌شده را با اراده آزاد انجام دهد، عمد

نموده است، لذا به نظر می‌رسد با وجود قبح عمل در ایران، رویکرد قانونگذار در سزادهی جرم هرزه‌نگاری سایبری کودکان در قانون جرائم رایانه‌ای یا حمایت از اطفال و نوجوانان سخت‌گیرانه نیست و نشانه‌ای از وجود حبس‌های طولانی‌مدت یا موارد تشدید مجازات و برخورد شدید با مرتکب به خوبی دیده نمی‌شود و به نوعی این موضوع در ایران چندان جدی گرفته نشده است. همچنین بر خورد افتراقی در این جرم با وجود تصویب قانون اطفال و نوجوانان مشاهده نمی‌شود و در بعضی موارد رجوع به قوانین دیگر ضروری است.

هرزه‌نگاری کودکان در این قانون، چه به صورتی سنتی و چه سایبری، مجازات سنگین‌تری نسبت به هرزه‌نگاری بزرگسالان به همراه ندارد، در حالی که به جهت وضعیت خاص بزه‌دیده شایسته است قانونگذار در این خصوص تجدید نظر نماید و مانند سایر جرائمی که بزه‌دیده آن‌ها اطفال و نوجوانانند مجازات شدیدتری در نظر بگیرد. شاید بتوان گفت تنها نکته مثبت قانون گفته‌شده، شامل بند 5 ماده 10 و ماده 11 است که عرضه، در اختیار گذاشتن، وادار و اجیرکردن کودکان برای هرزه‌نگاری حبس درجه 5 و هرگونه معامله راجع به کودکان را با هدف هرزه‌نگاری، حبس درجه 4 در نظر گرفته است.

جرم هرزه‌نگاری سایبری کودکان، از جمله جرائم مطلق بوده و تحقق آن مستلزم وقوع نتیجه‌ای خاص نیست. مطلق‌دانستن این جرم از محاسن دیگر قانون حمایت از اطفال و نوجوانان است بنابراین هرگاه عمل ارتكابی مرتکب شامل هر یک از رفتارهای گفته شده باشد و فاعل جرم آن را با اراده آزاد انجام دهد، یعنی عمد در رفتار داشته باشد و با خواست و اراده آگاهانه آن رفتار خود را انجام دهد، ولو به نیجه دلخواه خود نرسد، جرم محقق شده است و قابل تعقیب و مجازات می‌باشد.

عدم درک ضرورت حمایت واقعی از آنان به خوبی در این بند نمایان می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

قوانین داخلی کشورها با نگاهی حمایتی، به صورت افتراقی، نگاه ویژه‌ای به جرائم مرتبط با کودکان دارند. هرزه‌نگاری کودکان نمونه‌ای از این جرائم است، اگرچه در قوانین و مقررات کیفری ایران هرزه‌نگاری پیش از این تنها به عنوان جرمی علیه عفت و اخلاق عمومی مطرح بود، اما با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، بیشتر تعریف و شناسانده شد. مطابق این قانون هرزه‌نگاری، تهیه و تولید هر اثری که محتوای آن بیانگر جذابیت جنسی طفل یا نوجوان مانند برهنگی، آمیزش، عمل جنسی یا اندام جنسی باشد، تعریف و مورد توجه ویژه قانونگذار قرار گرفت.

اگرچه به نظر می‌رسد با تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و تعریف هرزه‌نگاری، قانون جامعی در خصوص هرزه‌نگاری کودکان در دسترس قرار گیرد، اما عدم توجه به هرزه‌نگاری سایبری در این قانون، لزوم رجوع به قوانین دیگر، از جمله قانون جرائم رایانه‌ای را به دنبال دارد. دو قانون که هر کدام به نحوی قانون خاص بوده و تنها مؤخر بودن قانون حمایت از اطفال و نوجوانان آن را ارجح‌تر می‌نماید. همچنان در خصوص بعضی رفتارها، از جمله ذخیره و نگهداری هرزه‌نگاری سایبری کودک، به دلیل سکوت قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، باید به قانون جرائم رایانه‌ای مراجعه نمود. نکته عجیب و قابل تأمل در این قانون، بند 6 ماده 10 است، برای در دسترس قراردادن یا ارائه محتوا یا اثر مستهجن یا مبتذل به طفل و نوجوان، یک یا چند مجازات درجه 8 در نظر گرفته است. هرزه‌نگاری خود نوعی اثر مستهجن و مبتذل است، قانونگذار بدون توجه به این موضوع و اثرات مخرب به ویژه هرزه‌نگاری سایبری، تنها مجازات ناچیزی لحاظ

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

تضاد منافع

نویسنده هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده است.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

References

1. Bartholomew MK, Schoppe-Sullivan SJ, Glassman M, Kamp Dush CM, Sullivan JM. New Parent's Facebook Use at the Transition to Parenthood. *Family Relations*. 2012; 61(3): 455-469.
2. Davidson J, Gottschalk P. Internet child abuse: Current research and policy. New York: Routledge; 2011.
3. Holt JT, Bosler MA. Cyber Crimes and Digital Forensics. Translated by Shafiei MS, Abudari M, Khamesipour F. Tehran: Majid Publishing House; 2015. [Persian]
4. Batley R, Mcloughlin C. The Politics of Public Services: A Service Characteristics Approach. *World Development*. 2015; 74: 275-285.
5. Abbaschi M. Criminal rights of children in United Nations documents. Tehran: Majd Publications; 2001. [Persian]
6. Niazpour AH. Discussion of the Convention on the Rights of the Child in the field of crime prevention. *Research Journal of Criminal Law*. 2011; 3(2): 187-204. [Persian]
7. Aalipour H. Content-related crimes, information technology black content. Tehran: Conference Examining the Legal Aspects of Information Technology; 2004. [Persian]
8. Sieber P. *Theaters of Desire: Authors, Readers and the Reproduction of Early Chinese Song-Drama*. New York: Palgrave Macmillan; 2000.
9. Berger F. Pornography, Sex and Censorship. *Social Theory and Practice*. 1977; 4(2): 183-209.
10. Hosseini H, Saleh Abadi Z, Hosseini Neniz S. Study of the implementation of obscenity in Iranian and American law. *Two Quarterly Comparative Law Journals*. 2018; 15(112): 29-52. [Persian]
11. Neghi M. Dealing with child pornography: A comparative study of international documents and Iranian criminal laws. *Criminal Law Research Quarterly*. 2013; 3(2): 135-159. [Persian]
12. Council of Europe convention on Action against trafficking in human beings (CETS 197). 2005.
13. Javaheri G, Esmaeeli M, Hajitabar Firuz Jayi H. Cyber pornography: From theoretical foundations to criminal response patterns. *Criminal Law Research*. 2020; 8(30): 173-200. [Persian]
14. Seif AA, *Educational Psychology*. Tehran: Aghat Publications; 2013. [Persian]
15. Hosseinzadeh R, Atzadeh S, Qayyumzadeh M. Criminological investigation of the crime of pornography in cyberspace and the role of society in confronting and preventing it. *Iranian Political Sociology Quarterly*. 2019; 3(2): 605-626. [Persian]
16. Jinadi A. *Cyber crimes*. Translated by Hafizi S, Khoramabadi AS. Tehran: Publications of the Secretariat of the Supreme Judicial Development Council; 2013. [Persian]
17. Habibzadeh MJ, Rahmanian H. Pornography in Iranian Criminal Law. *The Judiciary Law Journal*. 2011; 75(76): 89-121. [Persian]
18. Ardabili MA. *General Criminal Law 1*. Tehran: Mizan Publications; 2013. [Persian]
19. Mir Mohammad Sadeghi H. *Special Criminal Law*. Tehran: Mizan Publications, 2013. [Persian]